

Enn er tað misnøgðin sum ræður

– Enn er tað flokkarnir við avgjördari stöðu til ríkisfelagsskapin, sum fáa undirtøku frá veljarunum. Men tað er ikki tí, fólk taka undir við politikkinum. Tað er misnøgðin, sum stýrir atkvøðunum. Tí vinna vit í longdini, tí okkara leið er tann einasta, sum ber til, sigur Jóanes Eidesgaard um nýggju veljarakanningina.

ÁKI BERTHOLDSEN

– Nei, tað var ikki ein brøli-
ari at fara úr samgonguni.
– At fara úr samgonguni
var ikki ein avleiðing av
taktiskum umhugsingum.
– Tað var ein avleiðing av,
at vit sluppu ikki longur at
verða vit í arbeiðnum úti í
Tinganesi.

– Vit skuldu bara vera í-
fylla, at stuðla illa dæmdu
avgerðum, sum vit onga á-
virkan finga á. Arbeiðslagið
var so vánaligt, at tað var
betri at fara.

Jóanes Eidesgaard, for-
maður javnaðarflokksins, er
ikki so bilsin av, at ein vel-
jarakanning um vikuskiftið
gevur javnaðarflokkinum
eina pikkalitla afturgongd
uppá 0,9 % afturimóti lög-
tingsvalinum í 1994.

Men hann heldur ikki, at
hetta hevur størvgis við
samgonguskiftið at gera.

– Í hvussu so er hevði
javnaðarflokkurin ikki tikið
óðrvísi stöðu, tí tað var ikki
livandi samgonguni.

Litla ávirkan

Annars ívast hann í,
hvussu stóra ávirkan tað
hevur á úrslitið av veljara-
kanningini, at borgarlig
samgonga hevur tikið við.
Tí enn er so lítið frálíðið
og henda tíðin er hartil
deydlig í politikki.

– Tað verður ikki fyrr enn
seinni, at avleiðingarnar av
fórða figgarpolitikkinum,
sosialpolitikkinum og poli-
tikkinum annars, fara at vísa
seg, og tá fáa vit veruliga
fáa at siggja, hvørt ávirkan
tað hevur, hvørt tað nýggja
samgonga er skipað.

Misnøgð og undirtøka

Veljarakanningin, sum stu-
dentaskulánæmingar hava
gjørt fyri Dimmalætting,
gevur flokkunum við greiðari
stöðu til ríkisfelagsskapin
størstu undirtøkuna.

Várð val í dag, hevði sam-
bandsflokkurin blivið
størstur við 22,9% av at-
kvøðunum og tjóðveldis-
flokkurin hevði blivið næst-
størstur við 19,3% av at-
kvøðunum.

Sambandsflokkurin hevði
mist 0,9 % afturimóti val-
num í 1994, men tjóðveldis-
flokkurin hevði blivið
stór sigurharrin við 5,6% í
frámongd.

Jóanes Eidesgaard heldur,
at tað er einki at ívast í,
at víðurskiptini ímillum
Føroyar og Danmark hava
størri týðning fyrri vanligu
veljaran nú, enn tey vanligu

hava.

Men hann heldur ikki, at
undirtøkan, báðir flokkarnir
fáa er eitt úrslit av víðurskiptum
politikki.

– Heldur hava teir fingið
frámongdina fyrri einki, tí
hon er uttan eina eitt úrslit
av vanligu misnøgðini við
víðurskiptini ímillum Dan-
mark og Føroyar, og tað
skora báðir flokkarnir uppá.

Má gera meiri um seg

Jóanes Eidesgaard hómar
eina polarisering í føroysk-
um politikki ímillum loysing
og samband.

Men hevur javnaðarflokkurin
ikki ávisar trupulleikar í
nettupp ríkrættarlíggum
spurningum. Nógvir
veljarar eru sambands-
sinnadur um ein háls, men
aðrir vilja ganga líka at
loysingini.

– Jú, tað hava vit. Men
eg haldi, at vit eiga at fara
okkum meiri fram í ríkis-
rættarlíggum spurningum.

– Vit hava eisini betri
møguleikar enn nakar annar
at gera tað. Tí innast inni
vit vita øll, at úrslitið av hesi
polarisering verður hvørki
tjóðveldisloysnin við loysing,
ella loysnin hjá sam-
bandinum, sum vil halda
fast um tað verandi.

– Broytingar mugu henda
í heimastýrslógini og
loysnin er onkustaði har
ímillum.
– Og tað hevur týðning,
at vit stýra arbeiðnum úr
Føroyum, heldur enn at fáa
broytingar krøystar niður-
vyr okkum av Kristjans-
borg.

– Javnaðarflokkurin hevur
tað mest realistisku stöðu-
na til ríkisfelagsskapin. Tí
er javnaðarflokkurin tann,
sum best førur fyrri at standa
á odda fyrri teimum broyt-
ingum, sum skulu gerast í
víðurskiptunum ímillum
Føroyar og Danmark.

– Javnaðarflokkurin hevur
tað mest realistisku stöðu-
na til ríkisfelagsskapin. Tí
er javnaðarflokkurin tann,
sum best førur fyrri at standa
á odda fyrri teimum broyt-
ingum, sum skulu gerast í
víðurskiptunum ímillum
Føroyar og Danmark.

Í holt við uppgávuna

– Hesa uppgávu eru vit
farin í holt við. Tí hava vit
skotið upp at seta eina
stjórnmalánevnd at kanna
víðurskiptini, sigur Jóanes
Eidesgaard.

– Jóanes Eidesgaard sigur,
at nevndin skal taka øll
ríkisráttarlígg víðurskipti
up og tað er ikki yvir at
dýlja, at vit eru spent uppá
úrslitið.

– Men tað er greitt, at tað
kann verða trupult hjá javna-
ðarflokkinum at stinga ein
greiðan politikk út í kortið
mótvegis Danmark, soleiðis

at flokkurinn verður varð-
veittur heilur.

Okkara styrki

– Annars er javnaðarflokkurin
ikki stovnaður við tí fyrri
eyga, at broyta ríkisfelagsskapin,
sigur Jóanes Eidesgaard.

Hann varð stovnaður at
loysa stór, samfelagsslig
mál.

– Tað er her, vit hava okkara
styrki og tað kósina
mugu vit ikki missa burtur.

– Aðrenn javnaðarflokkurin
varð stovnaður, vóru
tveir dimensjónir í føroysk-
um politikki. Loysing og
samband.

– Men undir teimum
treitum, varð einki samfelag
ment og útygt fyrri so
vitt.

Pláss fyrri loysing

Javnaðarflokkurin hevur
borðreitt við einum nýggjum
hugtakið í víðurskiptunum
ímillum Danmark og
Føroyar: Sjálvsstýrslóginið?

– Ja, tað er eitt nýtt heitið.
Men tað liggur meiri í tí enn
bara navnið.

– Vit hava livað undir
heimastýrslógini í skjótt 50
ár. Hon hevur virkað væl og
tað var ikki hennara skyld,
at vit komu í kreppuna.

– Men nú eru rammurnar
í henni fyltar og í summum
førum gott og væl tað.

– Báðir føroyingar og ríkis-
stjórnir hava tigið góð-
tíkið, at karmarnir í heima-
stýrslógini eru sprongdir.

– Seinastu árinu eru tað
blivið skjótt, at heimastýr-
slógini hevur sínar veit-
leikar.

– M.a. at heimastýrið
hevur ábyrgdina av banka-
málum, men ríkisstjórnin
hevur eftirlitið, uttan at hava
fráboðanarskyldu til heima-
stýrið.

– Har má skil fáast á, so
vit fáa fylgt við gongdini í
figgarheiminum, men hetta
er ikki við í heimastýrslógini.

– Sjálvsstýrslógini má
hava so víðar karmar, at tað
skal eisini verða pláss fyrri
loysingini, tann dagin fø-
royingar vilja hava tað.

Kritiskir

Í spurningunum um víður-
skiftini ímillum Føroyar og
Danmark hava vit lagt
merki til, at javnaðarflokkurin
í Føroyum ofta hevur
røpt seg uppá bróðraflokk-
arnar í hinum norðurland-
um. Tað kann ikki sigast, at
sosialdemokratarnar í Dan-
mark hava víst serligt

bróðralag ímóti føroying-
um. Heldur tá, at tað er ein
vansi hjá javnaðarflokkinum
í Føroyum at verða sam-
mettur við donsku sosial-
demokratarnar?

– Tað er týðiligt, at vit
verða hardari revsaðir fyrri
allur kreditorloysnirnar,
sum komu í kjalarvørrinum
á kreppuni.

– Ein orsök er, at vit
hava verið við næstan alla
tíðina. Ein onnur orsök er,
at mótparturin, vit hava
gjørt avtalurnar við, eisini
hava verið sosialdemokratir
fyrri ein stóran part, og tað
hevur uttan iva sína ávirkan
á tað undirtøka, vit fáa.

– Vit eru greiðir yvir stöðu-
na og hava gjørt vart við
hana. Á fundi hjá donsku
sosialdemokratunum fannst
eg hvassliga at donsku
stjórnirini fyrri Føroyapolitikk
hennara.

– Eg boðaði frá, at vit
hava álitiskreppu ímillum
tveir sosialdemokratiskar
flokkar, ímillum tveir
stjórnir og ímillum tveir
tjóðir.

– Eg haldi ikki, at tað fall
í góða jørd, tí eg legði
týðiliga til merkis, hvussu
kalt tað bleiv rúndanum
meg eftir, at eg hevði hildið
rúðuna.

– Men at ganga við lúna í
allur ævir loysir heldur ong-
ar trupulleikar. Men vit eru
sjálvandi blivin meiri krit-
iskir mótevgis donsku so-
sialdemokratunum. Vit bita
ikki longur á so lætt.

– Hinvegin gongur javna-
ðarflokkurinn um landa-
mørk og tað er nógv, vit
kunnu samstarvað um. Vit
mugu eisini koma burturúr
hesi naggetóðini, so vit fáa
byggt álitid aftur ímillum
okkum, ímillum stjórnirnar
og ímillum tjóðirnar. Tað
ber ikki til, at vit ikki kunnu
finna felags loysnir.

Parkeraðir veljarir

Annars skilir Jóanes Eide-
sgaard ikki, hvi miðflokk-
arnir allir ganga fram, eisini
sjálvsstýrslókkurin. Hóast
hann hevur sitið í sam-
gongu.

At Verkamannafylkingin
er farin knús undur ongan
við tí rumbli, har hevur verið.

– Hon var stovnað av
misnøgð og veljararnir eru
ikki serliga trúgvir. Hinve-
gin hevur líka nógv klandur
verði verið í sambands-
flokkinum og orsök til, at
hann ikki er gingin meiri
aftur enn 0,5%, er uttan iva
aðurnevnda polarisering í-

millum loysing og sam-
band. Sambandsveljarar eru
eisini trúgvir enn teir hjá
verkamannafylkingini.

Tað varð mangan ført
fram, at tað vóru misnøgð
javnaðarfólk, sum stovnaðu
verkamannafylkingin. Men
nú fylkingin er á veg úr aftur
politikki, vísir tað seg
ikki, at javnaðarflokkurin
hevur fingið veljararnar
aftur?

– Nei, ikki enn. Men eg
vænti, fleiri fara at koma.

Jóanes heldur, at veljara-
kanningin hevur eitt grund-
leggjandi brek og tað er, at
tey eru ikki tald við, sum
ikki hava svarað.

– Upprunaliga eru 1000
veljarar spurdir, av teimum
svaraðu 711. Men bara 456
telja við í kanningini.

– Tvs, at tað er bara
knøpp helviti, sum er við í
kanningini.

Men av teimum, sum 711,
sum svarað, hongur 1/3 av
veljarunum í leysari luft og
vita ikki, hvønn teir skulu
velja. Tey áttu at verið við í
kanningini.

– Uppi hesum eru nógvir
veljarar hjá verkamanna-
fylkingini, sum hava park-
erað seg á síðulinjuni eina
tíð.

– Aðrir hava millumfent í
tjóðveldisflokkinum. Vit fáa
uttan iva nógvar av teimum
aftur, sigur Jóanes Eide-
sgaard.

Fingið vami

Hann heldur, at tað kann
verða, at veljarin hevur
fingið so stórt vaml fyrri
politikki, at bara helviti við
svarað í eina slíkari kanning.

– Men tað er í hvussu so
er heilt greitt, at enn hava
vit ikki vunnid uppá tíðina
í landsstýrinum, hóast set-
húsaloysnina. skattalettan
og figgarpolitikkinn annars.

– Eg má eisini minna á,
at vit umsótu tey tyngstu
málsøkini, m.a. almanna-
og heilsuál, sum longu
hava slitið ein landsstýris-
mann upp uppá nakrar
mánadar.

Tað hevur mangan verið
ført fram, at stríð er í javna-
ðarflokkinum ímillum teg
og Maritu Petersen, og tað

endaði við, at tá bleiv floks-
formaður Hevur tað havt
ávirkan á undirtøkuna?

– Nei, tað hevur tað sleit
ikki. Tað er ósatt, at tað
hevur verið stríð um for-
manssessin. Tvørturímóti,
eru tað nógur, sum sam-

– Javnaðarflokkurin betalir
fyrri tað, hann hevur
gjørt. Men hann betalir
eisini fyrri tað, onnur hava
gjørt, sigur Jóanes Eide-
sgaard, floksformaður

starva væl í politikki, eru
tað Marita Petersen og eg.

– Ein demokratiskur
flokkur, sum javnaðarflokk-
urin má tola eitt formansval.

– Og tað ger hann eisini,
uttan at nógur flís er burtur-
av okkum fyrri tað.

Sunt at verða í

andstöðu

Nú er javnaðarflokkurin
komin í andstöðu. Hvussu
fara tit at trivast í and-
stöðu?

– Vit hava sitið í sam-
gongu næstan seks ár í ring-
astu árum í nýggjari tíð. Vit
verða revsaðir fyrri tær
ópopuleru avgerðir, vit
neyddust at taka. Og vit
verða eisini revsaðir fyrri tær
ópopuleru avgerðir, sum
vórðu tiknar rúndanum
okkum, men sum vit onga
ávirkan høvdu á. T.d. Fiska-
virking og bankasaman-
legging. Og tað slútur ein
flokk illa at sita í samgongu
eitt so buldrasit tjóðar-
skied.

– Tí er tað sunt at koma
aftur í andstöðu eitt bil at
fáa ondnin aftur.

Tað er gott at koma aftur
í andstöðu, so vit finna
okkara røtur aftur. Tað ber
illa til í samgongu, tí tá eru
ov nógvar neyðloisnir at tak-
a.

Meinar tú svið hesum, at tit
kunnu loyva tykkum at
verða ósakligari í politikki,
nú tit eru komin í andstöðu.

– Ja, tað kunnu vit, men
tað ætla vit ikki. Ábyrgd-
arloysi hevur hevur ongan-
tíð verið okkara vørumerki.

– Vit hava altíð roynt at
verið sakligir, eisini í and-
stöðu, vit leggja ikki upp-
skot fyrri tingid til stuttleika
ella fyrri at tekkjast veljar-
unum.

Sjálvr hevur tú bara
royndir úr samgongu. Hevur
tú sjálvr duga at skifti
húgvu?

– Eg haldi, at tað er ov
tíðliga at siga. Sum sagt
hevur tað verið deydligt
hesa tíðina, síðani vit fóru
úr tinganesi. Enn havi eg
ikki havt móguleika at royn-
a meg í andstöðu. Tíðin fer
at vísa, hvussu eg fari at
hílnast, sigur Jóanes Eide-
sgaard.